

SCHADEVERGOEDING

door

ANNEXATIE

AMSTERDAM 1945

L. J. VEEN'S UITGEVERSMAATSCHAPPIJ N.V.

STICHTING
INDISCHE
DOCUMENTEN

NA-OORLOGSCHE PROBLEMEN

SCHADEVERGOEDING

door

ANNEXATIE

(AANKOOP)

DOOR

NEDERLANDER

E. VEEN

AMSTERDAM 1945

L. J. VEEN'S UITGEVERSMAATSCHAPPIJ N.V.

NA-OORLOGSCHE PROBLEMEN

Nu het einde van den oorlog eindelijk in 't zicht komt, is het voor hen, wien de toekomst van ons Vaderland ter harte gaat, zaak om zich een denkbeeld te vormen van de taak, welke ons volk en onzen regeerders te wachten staat om hongersnood, werkeloosheid en chaos te voorkomen, en te herstellen, hetgeen in vijf gruwelijke oorlogsjaren is verwoest en verdwenen. Gezien den omvang dezer verwoestingen en den invloed van den oorlog op de mentaliteit van vele landgenooten, mag dit een bijna bovenmenschelijke taak heeten, die alleen te vervullen zal zijn, wanneer wij allen eensgezind en opbouwend aan het werk gaan en daarbij zooveel mogelijk de Regeering steunen. *Opbouwende* critiek is daarbij welkom, maar vermeden dient te worden verspilling van energie door onderling krakeel. De groote lijnen dienen daarbij in het oog te worden gehouden en er dient voor te worden gewaakt, dat de „ouderwetsche” partijbelangen weder voorrang zullen eischen boven staatsbelangen. Alleen dan kan de — door den volkswil gekozen — Ned. Regeering sterk staan bij hare onderhandelingen met de geallieerde overwinnaars. Eigen voorliefde voor het een of andere plan of systeem en eigen opvattingen zullen dus moeten worden terzijde gesteld ter wille van het algemeen Nederlandsch belang. Bij de zoo verstrekkende te nemen maatregelen is elke andere houding funest en belemmerend voor de herkrijging van onze welvaart, ja zelfs van ons bestaan . . .

Een denkbeeld van hetgeen ons in de eerste 10 of 15 jaar te doen staat, geeft onderstaand overzicht, dat alleen de voornaamste punten bevat, welke aan de orde zullen komen en dus nog aanmerkelijk zou kunnen worden uitgebreid.

VERNIEUWINGSTAAK NEDERLAND 1945-1955

Op politiek gebied:

Bevrijding van Ned. Indië.
Samengang met België en West-Europa.
Verstrekkende internationale samenwerking en verdragen.
Schadevergoeding door Duitschland door afstand van grond.
Event. deelneming in bestuur resteerend Duitschland.

Op economisch gebied:

Inschakeling geëmigreerde werkkrachten.
Herstel verwoeste steden, fabrieken, landouwen, wegen, scheepvaart enz.
Aanpassing industrie aan Belgisch Tolverbond.
In bedrijfstelling nieuw-verworven territorium.
Enz.

Op wetgevend en financieel gebied:

Saneering Staatsfinanciën:
vermindering omloop bankbiljetten;
achterhaling oorlogswinsten;
herziening belastingstelsel;
unificatie met België der accijnsen en inkomende rechten.
Bestraffing Profiteurs.
Vluggere rechtspleging.
Herziening werking gemeenteraden.
Inschakeling Bedrijfsleven in wetgevend bestel, enz.

Op sociaal en cultureel gebied:

Unificatie sociale verzorgingswetten door één heffingswijze.
Oplossing probleem werkeloosheid.
Herziening van ons onderwijs.
e.a.

In onderstaand opstel zal een der belangrijkste dezer vraagstukken, namelijk dat der *schadevergoeding*, meer uitgebreid worden behandeld. Het ware zeker wenschelijk, indien ook de andere problemen geleidelijk in soortgelijke vorm door deskundigen zouden worden belicht opdat de tijd van afwachten ten nutte worde gemaakt om de later te nemen maatregelen van buitengewoon verre strekking zoo goed mogelijk voor te bereiden, onder verwerking van gezonde en opbouwende critiek.

NIEUW-NEDERLAND

Sedert 1672, toen de Munstersche Bisschop „Bommen Berend” en zijn Keulsche ambtgenoot zich bij de Fransch-Engelsche coalitie aansloten tegen onze Zeven Gewesten, heeft Nederland in goede nabuurschap met onze Oosterburen geleefd. Men kan zich zelfs sterker uitdrukken: Nederland is altijd de best denkbare en meest behulpzame buur van Duitschland geweest. In tijden van nood, zooals na den wereldoorlog, hebben wij niet zooals België, Denemarken, Tsjecho-Slowakije, Polen en Frankrijk stukken van het Duitsche grondgebied opgeëischt; — integendeel, wij hebben ons uitgesloofd om onze naburen weer op de been te helpen. Tallooze Duitsche kinderen zijn hier te lande tijdens en na den oorlog verpleegd geworden; — aan de internationale geldleeningen ten behoeve van het Duitsche bedrijfsleven heeft Nederland een groot aandeel genomen, gezweven nog van de individueele leeningen op schier elk gebied, die wel aan de Duitsche leeners, maar niet aan de Nederlandsche geldgevers ten goede zijn gekomen door den Reichmark-crisis. Voorts heeft ons land nog zijn best gedaan om de bepalingen van het vredesverdrag van Versailles te verzachten en onder meer het régime van vrije vaart op den Rijn met alle kracht verdedigd.

Diarnaast hebben wij onze goede nabuurschap betoond door onze grenzen volledig open te zetten voor Duitsche émigré's, die hier in feite geheel als landgenooten werden

behandeld. Ook stonden wij open voor Duitsche goederen die zoowel in ons vrijhandelsgezinde land als in de Nederlandsche koloniën vrijwel onbelemmerd konden binnenkomen. Wij kenden geen preferentiële of prohibitieve rechten en lieten in Indië de buitenlandsche producten (de Duitsche profiteerden hiervan wel in de eerste plaats) tegen geheel dezelfde rechten toe als de eigen Nederlandsche waren, de contingentteeringsmaatregelen in de crisisjaren 1932—1939 daargelaten. — Desondanks hadden wij met onzen export naar Duitschland groote moeilijkheden: niettegenstaande vele artikelen zooals groenten, eieren, boter, *beneden den kostprijs* werden aangeboden beperkte de Duitsche invoerpolitiek met hare prohibitieve rechten en invoerverboden onzen uitvoer naar Duitschland in de hoogst mogelijke mate, waardoor de landbouwcrisis en de werkloosheid hier te lande niet weinig verscherpt werden.

Het gevolg van deze ongelijke politiek was, dat Duitschland elk jaar ongeveer het dubbele naar ons land uitvoerde, dan dat het van ons kocht; zoo stond in 1939 tegenover onzen import uit Duitschland van 308 millioen gulden slechts een export onzerzijds van 159 millioen. Vrijwel het geheele batige saldo op den Duitschen handelsbalans werd door ons land in „hoogwaardige” valuta gefourneerd. Er zullen weinig landen ter wereld gevonden worden, die een dergelijke wanverhouding zonder ingrijpen jaar in jaar uit dulden, maar ons land kon zich deze liberale politiek ten opzichte van hare oosterburen veroorloven en deed dit ook ter wille van de goede nabuurschap.

Zij, die er op rekenden, dat deze houding van meestwelwillenden en vrijgevigigen buurman door Duitschland zou worden gewaardeerd en erkend door respecteering van onze zelfstandigheid tijdens een oorlog met de West-Europeesche mogendheden, rekenden buiten den waard of liever buiten het Nationaal-Socialisme, dat alleen met

Duitsche belangen rekening houdt, welke men meende te dienen met een overval van den kleinen, bevrienden buurman. Deze vijf oorlogsjaren hebben ons thans wel doen zien, wát de hoofdbedoeling was van de Duitschers, nadat deze ons, geholpen door hun Hollandsche satellieten, zonder voorafgaande oorlogsverklaring en zonder afdoende redenen in vollen-vrede bij nacht en ontijde in Mei 1940 hadden overvallen en dank zij luchtterreur in enkele dagen overweldigd. Deze was niet in de eerste plaats de veiligstelling van de Duitsche Westgrens of het verlangen om op andermans grond te vechten, maar wel degelijk om het „steinreiche Holland” leeg te plunderen uit eigenbaat en afgunst. Dit is dan ook met de bekende Duitsche „Gründlichkeit” in deze vijf oorlogsjaren geschied¹. Alleen reeds de officieel erkende vordering tegen onze geëischte leveringen (die als regel tegen de lage, binnenlandsche prijzen van 1939 moesten geschieden!) beloopt ongeveer 5500 miljoen gulden, incl. een afschuiving op de Ned. Schatkist van een klein milliard.

Een der ergste satellieten, Rost van Tonningen, heeft het bedrag nog vergroot door de Ned. Bank te maken tot de vuilnisbak van Europa voor Duitsche Marken. De „bezettingskosten” zijn opgevoerd tot het waanzinnige cijfer van 120 miljoen gulden per maand! Naast deze vorderingen is ons land nog op alle mogelijke en toepasbare wijzen leeggezogen: door de onteigening zonder schade-loosstelling van alle Joodsche zaken; door oplegging van boeten (wij noemen een beboeting van de hoofdstad met 5 miljoen gulden, n.b. te betalen met aandeelen Kon. Ned. Hoogovens!); door vordering of stelen van meer dan 1 miljoen rijwielen en een zelfde aantal radio-toestellen; meer dan 100.000 auto's; motoren; pleziervaartuigen;

¹ Reeds in Aug. 1940 werden, hoofdzakelijk uit de Zaanstreek, 70 miljoen kg eetbare olie weggehaald!

dekens en kleeren (door de Ned. Schatkist te vergoeden), inboedels en gedeelten ervan; het leegrooven van ont-reimde plaatsen (Arnhem, Oosterbeek, Breda e.a.) enz. enz. In de weken van dreigenden hongersnood werd het grootste deel van de voorraden van onze levensmiddelenfabrieken geblokkeerd en weggevoerd, alleen aan de Zaan meer dan 1500 ton; voorts de inhoud van alle garages, de restanten der benzinereservoirs, 150.000 l teerolie uit Uithoorn, de volledige inventaris van vele ziekenhuizen, die als ledige rompen achter bleven . . . Kortom gestolen wordt alles wat meeneembaar is, tot een waarde van zeker enkele milliarden.

Dit wat betreft *de directe schade aan verbruiksgoederen*, maar die aan *kapitaalgoederen* is nog van ernstiger aard, omdat het jaren kan duren, alvorens deze hersteld zal zijn, — jaren waarin Nederland nog verder achterop zal komen ten opzichte van andere landen. Dit begon reeds in de eerste oorlogsjaren, toen verschillende bedrijven naar Duitschland moesten worden overgebracht: eendenhouderijen, mosselkwekerijen, tuinbouwbedrijven met kassen (waarbij de Duitschers zich zelfs niet ontzagen om met behulp van Hollandsche werkkrachten de teelaarde te laten uitgraven en naar Duitschland te vervoeren!) — Met eenige „Schadenfreude” kan men terugdenken aan de bedrijven, welke in „Oostland” zouden worden opgebouwd met Nederlandsch geld en met Nederlandsche werkkrachten, welk experiment van Rost van Tonningen en Gips aan ons volk de noodige tientallen miljoenen zal hebben gekost . . . Toen men inzag dat de oorlog verloren zou gaan, volgde het leeghalen van onze modernste en bestingerichte bedrijven, die al hunne machines aan Duitschland hadden af te staan; men denke aan de Philipsfabrieken in Eindhoven, de Kunstzijdefabrieken in Breda en Arnhem (de laatste was pas met Duitsche voorlichting voor 20 miljoen gulden uitgebreid),

de gloednieuwe staalfabriek van de Hoogovens ter waarde van 10 millioen, die naar de Herm. Gochring Werke in Brunswijk werd getransporteerd,
de Fokkerfabrieken in Amsterdam,
de Electr. Motorenfabriek in Dordt, die meer dan 1000 motoren moest leveren,
de groote draaierij van Werkspoor in Amsterdam,
de Rijks-Artillerie-Inrichtingen bij de Hembrug,
de Papierfabrieken van Van Gelder Zoonen in Wormer en Velsen¹,
de moderne kousenfabriek in Schijndel, zoomede talrijke fabrieken in Breda en elders, enz. enz.

Het directe verlies zal veel meer dan 1 milliard gulden bedragen, maar het *indirecte* is niet te overzien of te ramen. Immers wij zullen het eerste jaar na den oorlog geen papier kunnen maken in belangrijke hoeveelheden, noch de noodige machines en motoren, noch voldoende suiker produceeren, omdat diverse fabrieken vernield zijn en de Duitschers al het suikerbietenzaad hebben weggehaald . . .

Alsof al deze gruweldaden nog niet genoeg zijn, kwam in den loop van 1944 *de moedwillige vernieling* door de Duitschers. In de voorafgaande jaren hebben zij eerst met hun vestingbouw onze hofstad grondig vernield (thans door de geallieerden extra bestookt, omdat de Duitschers de schandelijke euveldaad begingen om in de bewoonde kommen onzer steden hun installaties voor de verfoeilijke V I en V II op te stellen, waarvan een groot deel in de nabijheid ontploft, terwijl zij nota bene vrijwel het volledige brandweerpersoneel uit den Haag oplichten en naar

¹ In die fabrieken, waar directie en personeel de medewerking voor dit uitsloopwerk weigerden, werd een Amsterdamsche roofploeg ingesteld, welke er voor zorgde, dat alles (deels te eigen bate) werd uitgesloopt. Een mooie drijfriem was b.v. voor een pakje tabak te koop! De mannen werden ten laste van den Ned. Staat met f 24.— per dag betaald; de voorman met f 60.—.

Duitschland sturen; bij de ramp van 3 Maart 1945 is daardoor den Haag veel erger getroffen, als zijnde afhankelijk van de brandweren van elders!). Voorts is de geheele kuststreek grondig vernield, met inbegrip van den Helder en IJmuiden; nog in Februari 1945 zijn alleen in Velsen opnieuw 1600 huizen op hun bevel gesloopt! Dan deelen van het Westland, landstreken in Utrecht, Groningen en vrijwel overal elders. Door een vooraanstaand Duitsch militair werd een groot deel van deze verwoestingen gekarakteriseerd als „50 % Kriegswahnsinn und 50 % Quälerei“! — Gaan wij voorbij aan het barbaarsche *verbranden* van groote gedeelten van dorpen als *Putten* en *Berkel*, zoomede het in brand steken van huizen, als „represaille-maatregel“ toegepast op volmaakt onschuldigen, dan komen wij tot een der ergste wandaden: de *inundatie* van geheele gewesten, ten deele zelfs met zout water. De hierdoor aangerichte schade is zeer groot en ontaxeerbaar, daar vee moest worden afgeslacht, boerderijen zijn verdwenen, boomgaarden afgestorven, land bedorven, oogst vernield, enz. Deze schade, aan landerijen toegebracht is alleen in *land* te vergoeden.

Wij komen nu tot wellicht het allerergste: *het moedwillig vernielen van onze haven- en werfinstallaties* in Amsterdam, Rotterdam, Vlissingen, de Kinderdijk en elders. Voor dit vandalisme, om niet te zeggen „Duitschisme“, is geen enkele verontschuldiging aan te voeren. Deze vernietiging van onze bestaansbronnen zal den oorlog geen dag verkorten, maar brengt ons land onafzienbare ellende en rampspoed. Bedenken wij b.v., dat de grootste Amsterdamsche werf doorlopend f 85.000 arbeidsloon per week heeft uit te keeren, zonder dat hier iets tegenover staat; — dat zij en andere werven zeker twee jaar zal moeten werken aan restauratie, alvorens met de dringend noodige aanvulling van de Nederlandsche koopvaardijvloot te kunnen

beginnen; — dat alle kranen, zoomede kademuren in diep water stuk zijn gemaakt; — dat de uitgebreide en moderne installatie van de grootste Indische lijn in de hoofdstad zoo grondig is vernield, dat men deze wellicht niet ter plaatse zal (kunnen) opbouwen, waarbij het bovendien nog de vraag zal zijn of Amsterdam weder als groote zeehaven zal kunnen optreden; — dat de grootste haven van 't vasteland — Rotterdam —, waaraan honderden millioenen zijn ten koste gelegd, uit pure vernielzucht en afgunst radicaal is stukgemaakt; — dat deze vernielingen nog steeds voortgaan en zich dreigen uit te strekken tot onze groote elektrische centrales, de voornaamste stationsgebouwen, alle spoorweginstallaties, de dijken der Noord-Hollandsche polders (al deze objecten zijn reeds door Duitsche vernielingsbrigades ondermijnd!), — dan behoeft het geen betoog, dat Duitschland voor dit vandalisme zal moeten boeten en zal hebben te probeeren, om de moedwillig bij bevriende bureu aangerichte milliarden-schade althans eenigermate te vergoeden.

Ten slotte beteekent de haast volledige *verdwijning van onze bosschen* eerst door Duitsche vorderingen en later door den brandstoffennoed, een groote verarming, ook in cultureel opzicht, en evenzeer vermoedelijk een beïnvloeding ten ongunste van ons klimaat.

Over den *noodwinter 1944/45* behoeft geen nader commentaar te worden gegeven, daar wij er nog middenin zitten en de onberekenbare schade aan onze volksgezondheid en volksziel dagelijks in toenemende mate kunnen constateeren.

Betrof dit alles nog directe, in cijfers uitdrukbare schade, ook de *indirecte benadeeling* van ons economisch leven is ontzaggelijk groot. Het stopzetten van onze buitenlandsche verbindingen gedurende langer dan 5 jaar; — het doen verdwijnen van Joodsche en andere handelszaken — het

verduitschen van vele andere (de Bijenkorf!); — het onttrekken van 500.000 jeugdige werkkrachten aan ons land gedurende vele jaren; — het wegsleepen door middel van de *razzia's* (lees slavenjachten) van alle grijpbare mannen van 17—40 jaar, waarvan alleen te Rotterdam 40.000 zijn opgepakt om als beesten zonder voedsel in Rijschepen met onbekende bestemming te worden weggevoerd om tegen hun eigen land te gaan werken; — het gevangen-zetten en dooden (alleen in 't kamp van Vught 13.500 man) van tal van eminente landgenooten; — de moreele druk, gedurende jaren op ons volk gelegd door middel van de Gestapo, de Landwacht en door terreurmaatregelen; — het stukmaken van ons vereenigingsleven door de handhaving van een uitgaansverbod na 8 uur; — de benadeeling van onze volksgezondheid door veel te lage rantsoenen¹; — het moedwillig veroorzaken van hongersnood in onze groote steden, zoogenaamd op grond van de spoorwegstaking²; — al deze afschuwelijke maatregelen hebben ten doel onze natie stuk te maken en te ruïneren en hebben niets te doen met reële oorlogvoering, laat staan met het opgehemelde „Europeesch belang”.

Ten slotte is *onze volksgeest bedorven*, zoowel door de liefdesbetrekkingen der Duitsche militairen met hun na-

¹ Eind November 1944 bedroegen de officieele rantsoenen (voor zoover dan nog verkrijgbaar!):

	Per persoon per dag:	en in Jan. 1945:
brood	140 gram	ca. 100 gram
aardappelen	286 „	140 „
suiker	9 „	0 „
kaas	7 „	0 „
boter en vet	0 „	0 „
olie	10 „	0 „

² Het zijn de Duitschers, die *opzettelijk* de hongersnood in Holland veroorzaken, doordat zij de vervoermiddelen rooven, liefst nadat zij beladen zijn. Ons massaal vervoer van levensmiddelen zooals tarwe en rogge, meel, aardappelen, bieten, enz. ging voor nog geen 1 % per spoor; bijna geheel

sleep van „Mutterheime”, als door het aanstekelijk voorbeeld van roof van andermans bezittingen, ondermijning van het rechtsgevoel en van eerbied voor den mensch en voor menschelijk leven.

DE VERGOEDING DER SCHADE

Deze lange inleiding was noodig, om onze „*acte van beschuldiging*” tegen onze agressoren te formuleeren en vast te leggen de ontelbare wandaden, die tegen ons volk zijn begaan en aan een later geslacht haast ongeloofelijk zullen voorkomen. Zij *rechtvaardigen* tevens in elk opzicht de eisch van de Nederlandsche Regeering en van het Nederlandsche volk, dat dit, zoo eenigszins mogelijk, worde schadeloos gesteld voor al het begane onrecht. Voor ons land, dat ondanks alle plechtig gedane beloften veel slechter is behandeld dan de andere West-Europeesche landen, klemt deze eisch wel in het bijzonder. De vraag is alleen maar: *hoe kan deze schadeloosstelling worden opgebracht?*

das te water en een klein deel per vrachtauto. De spoorwegstaking behoeft derhalve de levensmiddelen-voorziening niet te desorganiseeren, maar wel doet zulks de requisitie van auto's, schepen en fietsen. Evenzoo het weghalen van de laatste reserves onzer levensmiddelen, welke ten deele in de Veemen liggen te bederven voor zooverre zij niet naar Duitschland vervoerd konden worden. Voorts werd door den „Beauftragte” in elke provincie de uitvoer naar andere provincies van levensmiddelen (behoudens aardappelen) verboden, zoodat b.v. Friesland geen boter naar Holland kon zenden, waarvan tal van partijen bij een poging daartoe in beslag genomen zijn. West-Nederland heeft dus zichzelf te voeden, hetgeen op zichzelf al hongersnood beteekent! Inmiddels sleepen de Duitschers alle spoorwegmateriaal los en vast weg naar hun land. Het gaat hier dan ook om een millioenen-moord met voorbedachten rade!

Hierbij doen zich een viertal mogelijkheden voor, nl. betaling in:

geld en/of goederen
arbeid
grond
kunstvoorwerpen.

Alvorens de betalingscapaciteit van Duitschland na te gaan op elk dezer verschillende gebieden, dienen wij ons te realiseeren, hoe groot het totaal der vorderingen van de zijde der geallieerde landen zal zijn. Het is te vreezen, dat men daarbij met *astronomische cijfers* zal komen, gebaseerd enerzijds op de oorlogskosten der geallieerden, anderzijds op de herstelkosten van vrijwel een geheel werelddeel. Daarbij komt dan in de eerste (of wellicht laatste?) plaats de betaling van de officieele clearingschulden, door Duitschland aangegaan tegen de verplichte leveringen. Volgens de laatst bekende cijfers bedroegen deze ultimo 1943:

aan Nederland	4	milliard	gulden
„ Denemarken	2	„	kronen
„ Hongarije	1	„	pengö
„ Kroatië	2	„	dinar
„ Slowakije	2	„	kunas
„ België	49	„	francs
„ Frankrijk	100	„	francs
„ Roemenië	30	„	lei
„ Griekenland	196	„	drachmen
e.a.			

Het zal voor een ieder duidelijk wezen, dat er geen sprake van kan zijn, dat het vrijwel verwoeste en uitgeputte Duitschland ook maar in de verste verte zal kunnen voldoen aan de hieruit voortvloeiende financiële lasten, gezwegen nog van zijn eigen schuldenlast, die van 37 milliard

in 1939 tot 300 milliard per ult. 1944 is opgelopen, met daarnaast een vervijfvoudigde bankbiljettenomloop. Zonder te vervallen in de ongepaste royaliteit van sommige Nederlanders, die door onze vordering „een streep zouden willen halen” (sic!), dienen wij ons als nuchter denkende menschen wel te realiseren, dat slechts een zeer klein percentage van onze totale vordering zal terechtkomen. Tenzij hierbij een oplossing te vinden ware, welke de claims van de groote geallieerden niet in den weg zit en de betalingscapaciteit van Duitschland niet sterk in gevaar brengt. Deze oplossing is: *overdracht van een niet te groot deel van het Duitse territoir*. Immers bij betaling *in geld of goederen* aan alle geallieerden, krijgen wij uiteraard hetzelfde beeld als na Versailles, eindigende in . . . leeningen van de overwinnaars aan den overwonnenen, leeningen waarvan èn de rentebetaling èn de aflossing reeds binnen enkele jaren door de beruchte *Schacht*-manoeuvres met zijn tiental soorten Marken illusoir werd gemaakt! Nu de totaalvordering een veelvoud bedraagt van het fantastische cijfer, dat in 1919 van Duitschland werd geëischt, behoeven wij ons geen illusies te maken van betaling door den verliezer in geld of goederen tot een eenigszins noemenswaard bedrag. Men zal wat machines kunnen loskrijgen, wat spoorwegmateriaal kunnen terugischen, wellicht een paar millioen ton kolen uit het Roergebied kunnen krijgen, maar tegenover onze vordering van naar schatting 15 milliard gulden valt de waarde van deze contra-prestatie zonder twijfel in het niet.

De derde betalingsmogelijkheid, die in *arbeid*, is al evenzeer ontoepasbaar. Niemand in Nederland zal wenschen, dat Duitschland een half millioen mannen gedurende een aantal jaren beschikbaar stelt om herstelwerk te verrichten in ons land, dat zelf al moeite genoeg zal hebben om al zijn werkkrachten weder in te schakelen. Ook het risico van

nog meer huwelijken van geïmmigreerde Duitschers met Nederlandsche vrouwen of mannen, waarvan in den oorlog velen zich ware landverraders hebben getoond, zal zeker niet worden begeerd.

Rest dan nog betaling in *kunstvoorwerpen*. Gezwegen van den betrekkelijk geringen omvang van deze betalingsmogelijkheid en het risico van moedwillige vernieling of roof door fanatieke Duitschers, wanneer deze voorwerpen in onze openbare musea een plaats zouden krijgen, mag worden opgemerkt, dat op deze gemakkelijk transfereerbare waarden zeker van Amerikaansche en Engelsche zijde in de eerste plaats beslag zal worden gelegd. Ook kunnen wij met onze nieuwe armoede (waaraan wij als volk nog zullen moeten wennen) ons niet het aanhouden van nog meer kunstschaten veroorloven. Ook deze mogelijkheid levert dus niets op.

De conclusie van het bovenstaande is, dat de eenige kans op het verkrijgen van een redelijke schadeloosstelling is: *overdracht* van Duitschen, of zoo men wil *Pruisischen grond*. De huidige bevolking dient dan vooraf te worden verwijderd en naar het resteerend deel van Duitschland te worden overgebracht. Hitler zelf heeft van dergelijke gedwongen massale volksverhuizingen het voorbeeld gegeven door zijn repatriëring van de Duitschers uit de Baltische staten, de Zuid-Tyrolers, de Doopsgezinden uit Zuid-Rusland en wellicht nog andere groepen. Voor de zooveel dichterbij wonende West-Duitschers moet dit systeem ook toepasbaar zijn, zij het, dat het hier om een grooter aantal gaat, naar schatting 1,2 millioen menschen.

Wij dienen hierbij aan te teekenen, dat het geenszins de bedoeling is, dat wij dezen grond om niet verkrijgen. Zij wordt *gekocht* of *onteigend* tegen de waarde van Mei 1940; alleen geschiedt de betaling niet in contanten, maar op geheel dezelfde wijze als door Duitschland toegepast: met

een crediteering in den Haag tegen onze wettig erkende vordering op Duitschland. De waardebeplating van de over te nemen grond, gebouwen, kunstwerken, mijnen, enz., dient zoo eerlijk mogelijk te worden bepaald, b.v. door een gemengde Nederlandsch/Duitsche Commissie, zoo noodig aangevuld met buitenlandsche deskundigen, die zeker tot overeenstemming zullen komen op een redelijke voor-oorlogsche basis. Hierdoor wordt aan het revanche-argument grootendeels zijn bestaansrecht ontnomen, vooral wanneer aan deze procedure in Duitschland zelf de noodige bekendheid wordt gegeven. Dit dient trouwens ook te geschieden (op zeer ruime schaal en met illustraties verlicht!) met betrekking tot de ons door de Duitschers aangedane schade, waarvan het Duitse volk in zijn geheel vermoedelijk onkundig is gebleven, aan hetwelk al deze schanddaden onverklaarbaar en zelfs ongeloofwaardig zullen voorkomen. Wij hooren het al: „Es ist nicht wahr!“ — Ook voor de toekomst is het van eminent belang, dat de waarheid doordringt, en om een zuivere verhouding ten opzichte van „Nieuw-Nederland“ te scheppen en om de volkeren de oogen te openen voor de Nationaal-Socialistische zegeningen in „Nieuw-Europa“!

De conclusie van het bovenstaande is, dat wij nog geld zouden hebben toe te betalen, wanneer de bewuste gemengde commissie tot een hoogere waarde zou komen, dan onze vooraf te fixeren vordering op Duitschland bedraagt. Dit hangt ook samen met den toestand, waarin de vertrekkende bewoners hunne bezittingen achterlaten: hoe gunstiger deze is, des te eerder zal Duitschland zijn schuld hebben ingelost en toebetaling kunnen verlangen. Heel groot is de waarschijnlijkheid hierop echter niet, daar bij een gemiddelde waarde van den (vrij armen) grond van stel f 1500.— per ha, een overdracht van 20.000 km² = 2 miljoen ha zou kosten 3 milliard gulden; er zouden dus

nog milliarden en milliarden overblijven ter betaling van de opstallen, kunstwerken, steenkoolmijnen, enz. Dit geeft even een beeld van den omvang van den Duitschen roof van alles, wat ons land in vreedzame eeuwen had bijeenverzameld! In 5 jaar tijds heeft men ons van 10 tot 15 milliard gulden beroofd, d.w.z. meer dan f 1500.— per hoofd van onze bevolking (zuigelingen inbegrepen!). De studie welke Duitse „deskundigen“ in de dertiger jaren hebben gemaakt aangaande de beste wijze, waarop bezette gebieden konden worden uitgeplunderd, zijn niet tevergeefs geweest en hebben wél vruchten gedragen . . . Het is voorwaar niet te veel geëischt, dat deze roof wordt vergoed in den daarvoor geëigenden vorm.

DE GEVOLGEN

Wij dienen thans na te gaan de gevolgen, dus *de voor- en nadeelen*, welke een dergelijke gebiedswijziging voor ons land en ook voor Europa zoude hebben. Er zal daarbij blijken, dat deze voor ons land zeer zegenrijk zouden zijn, zoowel in

materieelen
politieken
als idieelen zin.

Politiek, omdat wij inplaats van de huidige kunstmatige Oostgrenzen van ons land, die uitsluitend bepaald zijn geworden door de vroegere Bisdommen en Graafschappen, een natuurlijke grens zouden kunnen krijgen in den vorm van de Wezer, de Lippe en het laatste deel van het Dortmund-Rijn-kanaal langs de Emscher, — vooropgezet, dat de uitbreiding zich zoo ver zal uitstrekken. Dit territorium,

bestaande uit Oldenburg, het Westelijk deel van de Provincie Hannover en het Noordelijk deel van Westfalen, zoomede een klein stukje van Rheinland (van Kempen tot Limburg) omvat naar raming 20.000 km² met een vooroorlogsch inwonertal van 1.500.000 zielen, thans naar schatting tot 1.200.000 verminderd.

Uit politiek oogpunt kan het ook een voordeel worden genoemd, dat de oppervlakte-verhouding tusschen Moederland en Koloniën gunstiger wordt door een verbreding van de basis.

Een *nadeel* op politiek gebied zou kunnen zijn, zooals door velen wordt gevreesd, dat uit de voorgestelde grenswijziging eeuwijdurende vijandschap met Duitschland zou voortkomen, zoomede een gereede aanleiding om bij gunstige gelegenheid een nieuwen oorlog te beginnen. Hiertegen kan worden opgemerkt, dat ons land eeuwenlang zich zoo correct mogelijk ten opzichte van den grooten buurman in het Oosten heeft gedragen en nooit oftentimes eenige aanleiding tot agressie en overval heeft gegeven. Zelfs deze uitermate correcte houding heeft ons niet voor een overval bij nacht en ontijde, noch voor plundering en roof bewaard! Ook wanneer wij geen partikeltje Pruisischen grond zouden opeischen, staan wij over 30 of 40 jaar toch weer bloot aan een nieuwen Duitschen overval waarvoor men voorzeker wel even gezochte „argumenten” en leuzen bijeen zal weten te zamelen als in 1940 is geschied. Denemarken, dat na 1918 wèl Duitschen grond had verkregen, is wel is waar evenzeer overvallen, maar niet om deze reden.

Daarbij komt nog, dat het te verwachten is, dat *vrijwel alle naburen* van Duitschland grenswijzigingen ten laste van dit land zullen aanvragen en zeker ook verkrijgen. Van *België* en *Frankrijk* hebben wij zulks reeds vernomen, tezamen met klanken over een „internationalisering” van

het Ruhrgebied. *Oostenrijk* zal wellicht met Beieren tot een Zuid-Duitschen Staat worden vereenigd. *Tsjecho-Slovakije*, dat zich tijdens zijn kwart eeuw onafhankelijkheid zoo kranig had ontplooid, zal zeker hersteld worden en wellicht vergroot. *Polen* heeft reeds aanspraken doen hooren op uitgestrekte landstreken in Posen en Silezië, die in beginsel al zijn toegezegd. Ook *Rusland* komt zeker met territoriale eischen, eventueel ten laste van, dus via Polen. Nemen wij aan, dat *Denemarken* in het bezit blijft van de in 1918 toegevoegde landstreken, dan zien wij dat *alle burenen* met uitzondering van het neutrale en gebenedijde Zwitserland zich in het bezit zullen stellen van deelen van Duitschland. Mocht ons land om de een of andere reden geen aanspraak maken op deelen van West-Duitschland, dan bestaat de grootè kans, dat deze aan België of een mandataris worden toegewezen! Er is dan ook geen reden, om een uitzondering te maken voor ons land, dat zoo ontzaggelijk van dezen roof- en vernietigingsoorlog heeft geleden en dat door zijn bevolkingsdichtheid en nog meer door zijn bevolkingsaanwas een betere garantie kan geven dan enig ander land, dat het afgestane en ontruimde gebied niet op papier maar in werkelijkheid efficient zal worden geëxploiteerd met op den duur een hoogere opbrengst dan de huidige. Hierin kan een algemeen Europeesch belang liggen.

Thans wat dieper ingaande op de *bevolkingsverhoudingen* in ons land en in Europa, vragen wij aandacht voor onderstaande interessante staat. De laatste kolom leert ons het cijfer der *bevolkingstoename* in deze eeuw, een cijfer, dat nog belangrijker is dan dat van de bevolkingsdichtheid en dat ons op school nimmer wordt geleerd! (Staat blz. 24.)

Uit dezen staat blijkt, dat Nederland niet alleen de dichtste bevolking heeft van alle Europeesche landen (even hoog als België samen met Luxemburg), maar

OVERZICHT BEVOLKINGSTOENAME EN -DICHTHEID
van diverse West-Europeesche landen 1900—1938

	Netto oppervlakte		Aantal inwoners		= per km ²		% accrès
	1900	1938	omstr. 1900	omstr. 1938	1900	1938	
Nederland	32.600	32.908	5.104.137	8.639.539	154	262	70
België en Luxemburg ¹	32.037	33.030	6.929.502	8.660.220	217	262	21
Denemarken ²	38.418	42.315	2.449.540	3.749.000	63	89	53
Zwitserland	40.003	40.003	3.315.443	4.183.150	83	105	26½
Ierland N. en Z.	81.896	82.459	4.458.775	4.229.753	54	51 ⁴	5
Oostenrijk	300.005	83.843	26.150.708	7.302.000	87	87	0
Portugal	91.944	91.944	5.423.132	6.825.883	59	74	25½
Engeland, incl. Schotl. en Wales	228.327	228.327	36.999.946	46.010.500	162	201	24
Noorwegen	309.633	309.633	2.221.477	2.908.000	7	9	31
Italië ³	286.610	310.177	32.475.253	43.578.000	113	141	24
Zweden	411.012	411.012	5.136.441	6.266.888	12	15	22½
Spanje	497.226	497.226	18.618.086	24.583.096	37	49	32
Duitschland ⁴	540.743	468.705	56.387.178	68.072.000	104	145	39
Groot-Duitschland ⁵	—	583.280	—	78.790.000	—	135	—
Frankrijk ⁶	536.464	550.986	38.450.788	41.510.000	72	75	5

Opmerkingen in 1938: ¹ Incl. Eupen en Malmédy. ² Incl. deel Sleeswijk. ³ Incl. Istrië. ⁴ Excl. afgestane gebieden. ⁵ Incl. Oostenrijk en Sudetengebied. ⁶ Incl. Elzas-Latharingen.

Gegevens ontleend aan de Annuaire Int. de Statistique, W. P. van Stockum, Den Haag, zoomede aan Hübners Weltstatistik, L. W. Seidel & Sohn, Wien 1939.

tevens dat het bevolkingsaccrès in ons land in de laatste 38 jaar dat van alle andere landen *verre overtreft*, veelal met het dubbele! Immers van 1900—1938 is de Nederlandsche bevolking toegenomen met 3½ miljoen zielen ofwel 70 %, terwijl daarnaast de bevolking van België groeide met slechts 21 %, Duitschland met 39, Engeland met 26, Italië met 24 en Frankrijk met slechts 5 %.

Aangetekend dient hierbij, dat deze stijging niet werd verkregen door kunstmatige middelen van staatswege, zooals bevolkingstoelagen, extra premies bij een groot kindertal, overdreven belasting-onthefing, huwelijkspremie, enz., kortom met de vele middelen, waarvan Nationaal-Socialisme, Fascisme, zoomede Japan zich bedienen om hun toekomstig aantal soldaten kunstmatig te vergrooten. Door de toepassing van dergelijke kunstmiddelen verliest de betreffende Staat het recht, om zich te beklagen over een te klein gebied wegens een te dichte en te sterk toenemende bevolking, welke meê immers zelf daartoe heeft gestimuleerd en gepremieerd! Willen wij te dezer zake zuiver staan, dan zal met deze kunstmiddelen (behoudens eenige redelijke belastingonthefing) radicaal dienen te worden gebroken. — Het zoo sterke accrès in ons land is dan ook niet te danken aan een buitengewoon hoog geboortecijfer (dat van 1880 tot 1940 met bijkans de helft daalde), maar aan een verbetering van de volksgezondheid, welke *ons sterfecijfer* gunstig beïnvloedt en dit tot het laagste ter wereld maakte. Trouwens al onze demographische cijfers mogen gezien worden en kunnen in elk opzicht de vergelijking met het buitenland doorstaan. Het lag en ligt echter niet in den Nederlandschen aard om daarmee reclame en furor te maken, maar toch zou het van nut kunnen wezen om aan deze cijfers meerdere bekendheid te geven en ze voor het internationaal voelichtre plaatsen. Er kan dan daarbij op worden gewezen, dat Nederland

met alle kracht geprobeerd heeft om de 100.000 menschen, die er telken jare bij kwamen en nog bijkomen, huisvesting en voeding te geven binnen de eigen landsgrenzen. En wel door zooveel mogelijk met den beschikbaren grond te woekeren en daarnaast het bebouwbaar oppervlak zooveel maar mogelijk is te vergrooten. Wij noemen de drooglegging van de Zuiderzee, ruilverkaveling, ontwatering, ontginning woeste gronden, enz. met daarnaast opvoering van de productie per ha. Nimmer heeft ons volk met de wapens in de hand naar uitbreiding van ons vaderland gestreefd; geen Nederlander dacht erover om zich ten koste van den buurman met diens grond te verrijken, ook al barstten wij uit ons buisje door de zoo sterke en regelmatige bevolkingsgroei. Men denke zich maar eens in, hoe deze toeneming per halve eeuw is geweest:

in 1800 bedroeg de bevolking ca.	2 mill.;
in 1850	„ 3 mill.; toename 1 mill.
in 1900	„ 5 mill.; toename 2 mill.
in 1950 naar schatting beloopt „	10 mill.; toename 5 mill.

Zeker is het denkbaar, dat zich opnieuw door een nog hoogere en vluggere *ontwikkeling van de techniek* het wonder zal voorzien, dat wij een verdere sterke bevolkingsvermeerdering zullen kunnen opvangen en arbeid, voeding en welvaart geven¹. Hoezeer daarbij echter wordt gebouwd op een smalle en kwetsbare basis, hebben de crisisjaren 1930—1937 ons wel doen zien. Zelfs indien deze ontwikkeling ons zou gelukken, dan zouden wij toch in steeds verhoogde mate afhankelijk worden van onzen uit- en invoer, m.a.w. van de welwillendheid en den bloei van de andere staten, daar het evenwicht tusschen onze eigen landbouwproductie en ons industrieel en particulier ver-

¹ Een en ander geldt vanzelfsprekend ook voor het overblijvende Duitschland, het land van nieuwe industrieën voor autarkische vervangingsmiddelen.

bruik in steeds toenemende mate verstoord zou worden. — Indien onze bevolking als tot dusverre progressief bleef toenemen (hetgeen ondanks alle voorspellingen van het tegendeel nog immer het geval is!), dan zou voor vooruitziende staatslieden spoedig de tijd gekomen zijn, om het aantal geboorten van overheidswege te *beperven* wegens overbevolking en latenten crisistoestand¹.

Zoude het niet een beschikking kunnen zijn van een Hoogere Macht, dat het niet zoo ver zal behoeven te komen, nu onze Oosterburen met blindheid zijn geslagen en *hun manlijke bevolking halveeren* door hun nutteloozen tegenstand tot het uiterste, waardoor zij straks niet meer in staat zullen wezen om hun landerijen behoorlijk te bewerken? Zoodat het na de gepleegde agressie en landvernieling bij hunnen bevrienden kleinen buurman alleszins billijk mag worden geacht, dat zij een deel dezer ontvolkte streken aan dezen te kleinen, overbevolkten buurman afstaan, die bewezen heeft ze beter te kunnen exploiteeren dan welk ander land ook?². — Deze zijde van het vraagstuk regardeert alle geallieerden, die immers hunnerzijds door immigratieverboden afvloeiing van een deel van ons bevolkingsaccrès belemmeren en er alle belang bij hebben, dat *dit urgente bevolkingsprobleem voor ons land thans tot een goede en definitieve oplossing wordt gebracht*. De Engelsche

¹ Men kan redetwisten over het relatieve begrip, of ons land al dan niet overbevolkt is. De interessante brochure in de Serie „Bociende Statistiek” van de Ned. Stichting voor Statistiek laat de positieve beantwoording van deze vraag in het midden. Maar het kan bezwaarlijk aan twijfel onderhevig zijn, dat Nederland na de vernieling van een groot deel van zijn productie-apparaat thans zeer zeker *overbevolkt zal blijken te zijn*, met alle gevolgen van dien!

² De opbrengst van bijkans alle landbouwgewassen is in Nederland hooger dan in welk ander land ook, evenals de melkgift per koe. Men raadplege hierover het werk van den Duitschen deskundigen Dr. A. Frost: „Die holländische Landwirtschaft; Ein Muster moderner Rationalisierung” (Berlijn, Julius Springer 1930).

Regeering heeft bij monde van Minister Eden reeds meerdere malen hare instemming hiermede betoond.

Uit politiek oogpunt mag het ook van belang heeten, dat Duitschland door het terugbrengen tot het kernland Pruisen en het scheppen van grootere en sterkere bureu in het Westen *minder kans op latere agressie* biedt, aangezien hierdoor aan dit land, zooals een ondergronds blad zich uitdrukte, „enkele snijtanden zijn uitgetrokken”.

Ten slotte verdient nog het argument overweging, hetwelk door de Nederlandsche Regeering te Londen naar voren werd gebracht, n.l. dat inzake *bestrafing van Duitschland*. Wanneer dit land zich — naar te verwachten is — onmachtig verklaart om eenige schadeloosstelling aan ons land te betalen, dan zou de ons aangedane agressie geheel ongestraft blijven, hetgeen teneenenmale onjuist zou wezen en een herhaling in de hand zou werken. De straf in den vorm van gebiedsoverdracht is dan ook zeker rechtvaardig en noodzakelijk en zal ook als zoodanig bij behoorlijke toelichting worden aangevoeld.

Over de *materieele voordeelen*, voor ons land uit de voorgestelde gebiedswijziging voortvloeiende, behoeven na het vorenstaande geen lange uitweidingen te worden gehouden. Na dezen wereldoorlog met zijn onafzienbare verliezen zullen wij ons *op eigen kracht* uit de put moeten werken. Wel zijn verzekeringen en bewijzen ontvangen van geallieerde hulp, maar het is te verwachten, dat deze niet om niet zal worden verstrekt, maar wel in den vorm van leeningen met verplichte rentebetaling en aflossing. Wij zullen dan ook *door eigen productie* het verlies langzaam aan moeten in verdienen, door *hard werken, zuinigheid en oversparen*. Moge het zijn met behulp van het terugverkregeu Insulinde! Hoe meer wij dus kunnen produceeren, te eerder komen wij er weer bovenop. Beschikken

wij derhalve over een 2 miljoen ha akkerland en weiden extra, zoomede over nieuwe steenkolen- en andere mijnen, dan verhoogt dit sterk ons productievermogen en beïnvloedt het gunstig onze betalingsbalans. Een zeer voorloopige globale schatting van de indeeling en de gebruikswaarde van den nieuwen grond geeft het volgende beeld:

Nederland 1938	ha	%	Nieuw Ned. %	ha	Bruto opbrengst
Grasland	1.336.459	40½	20	400.000	f 120.000.000
Bouwland	929.894	28	40	800.000	„ 204.000.000
Bosch	258.482	8	10	200.000	p.m.
Woeste grond ¹	269.820	8½	24½	490.000	p.m.
Openbare grond	114.525	3½	1	20.000	p.m.
Erven, gebouwen	103.702	3	1½	30.000	—
Tuingrond	94.045	3	1	20.000	„ 6.000.000
Strand, water ²	86.767	2½			—
Wegen	68.084	2	2	40.000	—
Kwelders	25.384	1			
Rietland	11.467	1			
	3.298.629			2.000.000	f 330.000.000

¹ Incl. hoogveen, rivieren, parken enz.

² Incl. moerassen.

Hierbij moet men tellen de opbrengst van de over te nemen steengroeven, steenkolen- en andere mijnen. Alle bewerkingskosten moeten hier natuurlijk af, maar de nieuwe opbrengst van ca. 1 miljoen ton graan beteekent toch, dat wij 100 miljoen gulden alleen hiervoor minder hebben te importeeren en daartegen veel meer kunnen exporteeren. Voor ons als debiteurenland van ontzagge lijke waarde. — Ook de *bewerking* moet mogelijk zijn: in 1935 waren er 160.000 werklooze landarbeiders in ons land. Ir. Mesu en Westhoff zagen kans in 10 jaar 5 tot 700.000 ha te *ontginnen!*

Wij hebben er ons rekenschap van te geven, dat wij, na eeuwenlang crediteurenland te zijn geweest, thans voorloopig zijn afgedaald tot een *debiteurenland*, met alle gevolgen van dien: scherpe valutacontrole, beperking van onnoodige importen, geen plezier- of ontspanningsreizen buitenslands¹ enz. enz. — Onze koopvaardijvloot, die jaarlijks een bate van meer dan 100 miljoen gulden op onze betalingsbalans inbracht, is sterk verminderd en verouderd, terwijl door de moedwillige opzettelijke vernieling van onze groote en moderne scheepswerven Duitschland ons het herstel van deze vloot gedurende de spannen-de eerste jaren onmogelijk heeft gemaakt. — Ook de baten uit onze Koloniën zullen, indien zij al terugkomen, nog jaren op zich laten wachten. — Onze doorvoerhandel en scheepvaart zijn geknakt, mede door den roof van ontelbare binnenvaartuigen en Rijnschepen, zoomede door het verval van het achterland. — Onze geld- en effectenhandel is verstoord, na geheel in Berlijn geconcentreerd te zijn geweest wat de financieele transacties met het buitenland aangaat, waar men alle zakengeheimen en -verbindingen (en nog heel wat geld er bij!) heeft uitgezocht en overgenomen. — Onze luchtvloot is verouderd en van hare prachtig opgebouwde verbindingen afgesneden. — Onze industrie is geknauwd door het wegslepen van haar machines en installaties en het opteeren van alle reserves. — Onze agricultuur heeft geleden door het afslachten van vrijwel alle eenden en kippen, zoomede van een groot deel van onzen veestapel, en het vorderen van tienduizenden paarden, om van de landbeschadiging nu maar te zwijgen.

Wanneer wij dit alles realiseeren, ons moedwillig door

¹ Door het zoo geheel andere landschap tusschen Wezer en Lippe zal het binnenlandsch toerisme zich op veel grootere schaal dan vroeger kunnen ontwikkelen en als vervanging kunnen dienen voor de niet meer toegestane buitenlandsche plezierreizen.

Duitschland aangedaan, dan klemt de eisch naar schade-loosstelling in natura weer dubbel. Doordatdeze dan wordt verstrekt in den vorm van productieven (zij het vrij armen) grond, kunnen onze landbouwers bevredigd worden en kunnen wij met de te verkrijgen productie van deze uitgestrektheden jaarlijks iets inloopen en inverdiene, ook al kan de opbrengst niet in de schaduw staan van de waarde van het ons afgenomene¹.

Dit geldt ook voor de opbrengst van de andere bodemschatten: kolenmijnen van het Noordelijk Ruhrgebied, bosschen, steengroeven, of hetgeen zich verder in dit Westelijk deel van Duitschland moge bevinden.

Tenslotte komen wij aan den belangrijkste kant van het vraagstuk, namelijk de *idieele voordeelen*, welke voor ons land uit de bepleite gebiedsvergrooting voortvloeien. Tot 1940 heeft Nederland op internationaal gebied zich steeds in een hoekje gedrukt, bang om zich te laten zien en te hooren en liefst zooveel mogelijk onopgemerkt blijvende. Het is helaas gebleken, dat wij met onze kwetsbare ligging tusschen 2 à 3 groote wereldmachten in, er met deze onthoudingspolitiek niet in geslaagd zijn om buiten den oorlog en den chaos te blijven, noch het Moederland, noch onze Aziatische Koloniën. Deze houding zal thans, onverschillig of ons grondgebied al dan niet vergroot wordt, hebben plaats te maken voor eene meer actieve houding; wij zullen ons noodgedrongen meer moeten doen gelden.

Hiermede wordt al dadelijk een einde gemaakt aan een

¹ Wanneer de overdracht van land op 2 miljoen ha wordt gesteld, waarvan 1,2 miljoen ontginbaar met een gemiddelde opbrengst per ha boven de lasten van f 100.—, dan beteekent dit een bate voor Nederland van 120 miljoen gulden per jaar. Gesteld dat de ons aangedane schade door Duitschland 15 milliard gulden belooft, dan zouden onder verwaarloozing van andere opbrengsten of andere schadeloosstellingen, zoomede van rente, 125 jaar noodig zijn om op deze wijze de schade weder goed te maken!

nog sterk heerschende opvatting, als zouden wij na den vrede soortgelijke toestanden en verhoudingen terugkrijgen als vóór 1940 golden. Wanneer het tot eene sterke gebiedsuitbreiding komt, valt aan het Nederlandsche volk de grootsche taak ten deel, om dit gebied uit eigen kracht tot hooger bloei te brengen, dan het onder Duitsch bewind bezat. Ons volk krijgt door het aanvaarden van deze taak een prikkel, een aansporing, een drang, om zich tot het uiterste hiervoor in te spannen. Dit geldt wel in het bijzonder voor onze landbouwers, die wel de grootste en dankbaarste taak krijgen in deze, maar daarbij tevens worden verlost van het spook van den *landbonger*, dat zich hoe langer hoe meer deed gelden¹. Onze boeren zullen dan weer in staat zijn om hun zoons een eigen bedrijf te doen beginnen, zoodat zij weer volop hun groote kunde en werkkraft kunnen geven aan het vak, dat hun lief is en dat de basis vormt voor elk economisch bestel. Het mag van onschatbaar belang worden geacht, dat daardoor onze agricultuurele bevolking weer in eene betere getalsverhouding komt met de stedelijke bevolking, hetgeen alleen door areaal-vergrooting te verkrijgen is.

Daarnaast krijgen onze handelaren en industriëelen een belangrijke taak, die zich in de verlaten gebieden zullen hebben te vestigen en een dislocatie-proces zullen hebben mee te maken. Voorts onze architecten, aan wie de schoone taak te beurt valt om de verwoeste steden in Nederlandschen stijl weder op te bouwen; — onze wegebouwers,

¹ In de jongste publicatie van het Ned. Economisch Instituut beëindigt Ir. D. J. Maltha zijn verhandeling over „De Landbouw als Bron van Volksbestaan in Nederland” met de woorden: „Wij willen besluiten met nog eens te memoreeren het groote probleem van het overschot der landbouwbevolking hier te lande, veroorzaakt door het tekort aan cultuurgrond, welk probleem van overwegende betekenis is en voor een groot deel het beeld (van onzen landbouw) beheerscht.”

die een even schoon als doordacht wegennet zullen hebben te ontwerpen, als in de laatste jaren in ons land te voorschijn getooverd; onze ontginners, die de onafzienbare onontgonnen hoogveengebieden ten Oosten van onze grens zullen hebben te transformeeren in een even bloeiend gebied als de thans overbevolkte Groninger Veenkoloniën, — onze dichters en schrijvers, die nieuwe Nederlandsche namen zullen hebben te bedenken voor de nieuwe en de te herbouwen steden en dorpen, en die de werkers met hunne zangen moeten inspireeren; en ten slotte onze bestuurders, aan wier kunde en doorzicht hooge eischen zullen worden gesteld.

Kortom, *het geheele Nederlandsche volk* vindt hier een nieuwe dankbare taak van grootsche allure. Wij allen komen hierdoor op een geheel ander en hooger plan, dat de vroegere kleine geschillen en verschillen zal doen vergeten en nietig zal doen schijnen. Het plan heeft het voordeel van de groote lijn: men kan in de vrijkomende ledige ruimte systematisch en organisatorisch te werk gaan met den opbouw, zoowel van den landbouw als van de nijverheid, zonder gebonden te zijn aan traditie of bestaande toestanden. Weten wij hiervoor de geschikte en bekwaamste leiders te vinden, dan kan van dit nieuwe land een ideaal-staat worden gemaakt, die met zijn open ruimten en mogelijkheden de werkloosheid van het oude land voorgoed kan doen verdwijnen! En aan het vinden van die voorgangers behoeven wij niet te twijfelen gezien de knappe leiders op het gebied van land- en tuinbouw, nijverheid, luchtvaart, verkeerswezen, posteries, mijnbouw, enz., die de laatste tientallen jaren in ons land naar voren zijn gekomen en alle genoemde bedrijfstakken tot de best-geleide en productiefste van de wereld hebben helpen maken!

DE NADEELEN

Natuurlijk mogen wij niet voorbijzien *de nadeelen*, welke een dergelijke uiterst radicale maatregel, als voorgestelde aanhechting, met zich voert. Wij mogen het leed, dat de gedwongen verhuizing binnen eigen land van een 300.000 gezinnen beteekent, niet onderschatten. Wel zou de Commissie, die de onteigende landerijen enz. waardeert, er voor kunnen zorgdragen, dat de rechthebbenden in het bezit van het hun komende worden gesteld, maar het verlaten van het geboorteland wordt hierdoor niet goedge maakt. Helaas moet ook hier gelden, dat het volk in al zijn geledingen de gevolgen heeft te dragen van de fouten, die de zelf gekozen of gedulde bestuurders maken: bij alle straffen en schadevergoedingsmaatregelen zal zulks onvermijdelijk zijn. Waar door het verzet tot den laatsten man, via de te lester ure opgerichte „Volksturm” de Duitse manlijke bevolking wel gehalveerd zal worden, terwijl van de overblijvende helft mogelijkerwijze door Rusland nog verplichte arbeid gedurende een aantal jaren zal worden gevorderd, betreft het hier voornamelijk de vrouwen en kinderen, die geleidelijk (in zones) naar het Oosten achter den Wezer dienen te worden overgebracht.

Een tweede nadeel, voornamelijk van ethische zijde genoemd, zou kunnen wezen, dat na de vele amputeerin gen het overgebleven romp-Duitschland onvoldoende middelen van bestaan zal overhouden, tot diepe armoede zal vervallen en een haard van onrust in Midden Europa zal gaan vormen. Hierin ligt zeker een grond van waarheid, al zal men goed doen om niet opnieuw het regeneratievermogen van het Duitse volk te onderschatten, hetwelk na den wereldoorlog toch wel zéér groot is gebleken.

Inderdaad is het economisch herstel van Duitschland een buitengewoon moeilijk probleem, dat zich zeer bezwaarlijk laat samen koppelen met welke schadeloosstelling ook: wanneer men waarden wil ontvangen, 't zij in goederen, grond of arbeid, gaat dit ten koste van het betalende land. Wat nu onze vordering betreft, is het de vraag, of de gestelde eisch tot afdracht van 20.000 km² grond *zonder mijnen van beteekenis of groote zeehavens of speciale landbouwproducten of onmisbare verbindingswegen*, — een gebied, dat *nog geen 4%* van den Duitschen bodem en *nog geen 2½%* van de bevolking omvat, — of een dergelijke afdracht het land zoodanig zou verzwakken, dat het hierdoor in zijn bestaansmogelijkheid wordt aangetast? De vraag stellen, is haar beantwoorden! — Het zal veeleer een taak voor Nederland zijn om onder handhaving van zijn eigen rechtvaardige eischen, die zeker niet te ver gaan, die van andere „bondgenooten” te remmen, die het wèl op de steenkolenmijnen, de zware industrie en de centra van landbouwproductie hebben voorzien!

De conclusie moet dus deze wezen, dat wij aan de ronde tafel komen met welgemotiveerde en geenszins overdreven eischen en dat wij onzen invloed aanwenden om de te ver gaande van sommige andere geallieerden tot de juiste verhoudingen terug te brengen. Dus *niet* deze, dat wij ons ter eere van den te grooten honger van de anderen zelf geheel zouden terugtrekken, daarbij het gevaar loopende, dat anderen over onze schadeloosstelling in grond zouden gaan beschikken en wij Belgen inplaats van Duitschers aan onze Oostgrens krijgen . . . Onze kinderen en kindskinderen, dan gedwongen om uit onze overvolle streken en steden te emigreeren, zouden terecht de vraag stellen: waarom hebben onze vaders en grootvaders, toen de tijden ervoor rijp waren, het vermeende Europeesche en het Duitse belang gesteld boven het Nederlandsche?

„Vervloekt zij die ethica, die ons het land uitdrijft en ons land nog honderd jaar lang onder schulden en herstel gebukt doet gaan!“. — Men dient zich bovendien de vraag voor te leggen: wanneer is de positie van Nederland aan de conferentietafel het sterkste (ook in het belang van Duitschland)! Toch zeker niet, wanneer wij ons afzijdig houden en niet „meedoen“. Maar wèl, wanneer wij met een redelijke, weloverwogen claim komen en ons daarop kunnen beroepen tegen de overvragers.

Ten slotte hebben wij in het koor der tegenstanders („IJ“ in een brochure van „Vrij Nederland“¹ en in een artikel in „De Vrije Katheder“) *het financiële argument* kunnen beluisteren, n.l. dat wij niet in staat zouden wezen om èn de schade in onze eigen landouwen aangericht te financieren èn het herstel- en opbouwwerk in het nieuw verworven gebied op zich te nemen. Och arme . . . Wanneer wij eens even zien naar hetgeen een land als Engeland met een 45 miljoen inwoners in deze 5 oorlogsjaren heeft gepresteerd over den geheelen aardbol, — wat Rusland vermag te doen, — wat de Duitschers in hun gigantischen strijd (zij het voor een kwade zaak!) hebben moeten verrichten en gedaan hebben ook, — dan is men geneigd te zeggen, dat het hoog tijd wordt, dat aan het Nederlandsche volk ook een zware doch opbouwende taak op de schouders wordt gelegd, — een taak, die de sluimerende krachten in ons volk zal doen ontwaken en tot haar recht zal doen komen. Wij behoeven ons hierover heusch niet ongerust te maken, mits ons hiervoor eenigen tijd wordt gelaten en wij — naar verwacht mag worden — Insulinde terug krijgen.

¹ Het is jammer dat in deze brochure door den voorstander „X“ en den tegenstander „Y“ een grove fout is gemaakt door zich bij de berekening van de waarde van het aan te bechten gebied een nulletje te vergissen, waar zij de waarde van 10.000 km² schatten op 9 milliard inplaats van op 900 miljoen gulden. Het probleem en zijne oplossing komt dan in een geheel ander licht te staan.

Er zijn ook tegenstanders van „aanhechting“ van Duitschen bodem op grond dat zij aan een *mandaatsysteem* de voorkeur geven, zooals dit o.a. nog in 1943 is bepleit door den Engelschen schrijver W. B. Currey. Er is echter geen reden, waarom dit stelsel niet zou kunnen worden toegepast, *nadat* Duitschland een — voor zijn doen — hoogst bescheiden deel van zijn territorium aan Nederland heeft overgedragen. Immers ons land met zijn hooge opvattingen van internationale verdragen en verplichtingen zal zeker bij het eventueel toewijzen van een mandaatgebied in de eerste plaats rekening houden met de belangen van de daar zetelende bevolking en niet — zooals na 1919 maar al te veel geschiedde — allereerst met die van den mandataris. Wanneer dit zou gescheiden, dan komt zoowel onze schadeloosstelling als de afvoering van ons bevolkingsoverschot in de knel, tenzij *vooraf* de ontruiming van een behoorlijke, aan Nederland grenzende strook, heeft plaats gevonden.

Ten slotte nog een laatste vraag. Heeft *elke* verloren oorlog in de geschiedenis der wereld geen grenswijziging tengevolge gehad? Waarom zou 1945 hierop een uitzondering moeten maken? Dienen wij voort als Nederlanders niet achter de eigen Regeering te staan en niet te vervallen in een soort *défaitisme*, wanneer wij ons niet voor 100 % met bepaalde voorstellen en beslissingen kunnen vereenigen? Na de ja-en-amen-periode tijdens de Duitse overheersching dienen wij niet te vervallen in ultra critiek op de eigen Regeering, die toch al een bovenschelike taak te vervullen krijgt! Wij behoeven daarbij niet zoo ver te gaan als de Engelsche opvatting van „Right or wrong, my country“ — maar eenig meerder begrip voor de algemeene Nederlandsche belangen is toch zeker op zijn plaats. Het bredere land moge ons ook in dit opzicht bredere opvattingen brengen!

CONCLUSIE

Wij dienen ten slotte allen doordrongen te zijn van de grootte en het mooie van de ons bij dezen opgelegde taak, die door den volkswil moet worden gedragen en ge-eischt. Een taak, die ons de voldoening brengende oplossing geeft, dat uit dezen oorlog met zijn onafzienbare ellende voor ons volk, uiteindelijk toch nog *zegen* zal voortkomen, een materieelen, doch bovenal geestelijken zegen door de ermee gepaard gaande *verjonging* en *verbessing* van ons zoo zwaar getroffen volk.

Resumeerende willen nog eens dèze vraag aan den lezer voorleggen. Nederland had in den loop der eeuwen een zeer fijn raderwerk opgebouwd, met behulp waarvan het aan zijne zoo talrijke bevolking voeding en zelfs een groote mate van welvaart kon geven, ondanks het gemis aan eigen bodemschatten van beteekenis. Het *evenwicht* van dit teere raderwerk is echter op ruwe wijze door onze burenen niet alleen verstoord, maar zelfs hebben zij *de pijlers* weggebroken, waarop het opnieuw zou dienen te worden opgebouwd. Er wordt ons thans — eigenlijk tegen wil en dank — de gelegenheid geopend om door middel van een alleszins te rechtvaardigen schadevergoeding in land, ons areaal door onteigening tegen betaling uit te breiden met een gebied, dat door Duitschalnd zelf goeddeels van mannen is ontbloot. De vraag is derhalve: is deze grenswijziging dan ook niet in alle opzichten juist, rechtvaardig en verdedigbaar?

Laat daarom een ieder in zijn eigen kring deze oplossing: *Aankoop van Pruisischen grond*, propageeren en bij verwezenlijking zijne en hare beste krachten geven om er een succes van te maken, dat ons land waardig is!

Winter 1945.

BIJ L. J. VEEN'S UITGEVERS-MIJ N.V., AMSTERDAM,
verscheen een *Engelsche vertaling* van deze
brochure van de hand van den bekenden
litterator Dr W. VAN DOORN, getiteld:

Indemnification by Annexation

Deze is bij uitstek geschikt om te worden verzonden aan overzeesche vrienden en relaties, ten einde hen op gemakkelijke en volledige wijze op de hoogte te brengen van de behandeling, welke ons land tijdens de oorlogsjaren door de Duitsche overweldigers heeft ondergaan.

Deze verspreiding in het buitenland kan er toe medewerken om de gerechtvaardigde Nederlandsche aanspraak op schadevergoeding door overdracht van land kracht bij te zetten.

De prijs van deze Engelsche brochure bedraagt 80 ct per ex.; bij grootere aantallen reductie

Als nr 2 van deze serie „*Na-oorlogsche problemen*” verschijnt binnenkort:

Een Hollandsch-Belgische tolnie?

door E. VEEN

Prijs f 1.—

Dit hoogst belangrijke en urgente onderwerp verdient de aandacht van ieder, wien het welzijn van onze nijverheid, handel en landbouw ter harte gaat.

L. J. VEEN'S UITGEVERS-MAATSCHAPPIJ N.V.,
AMSTERDAM

De volgende brochures over het schade-
vergoedingsprobleem zijn reeds versche-
nen of zullen binnenkort gereed zijn:

L. C. E. VAN GALEN:

***Annexatie van Duitsch gebied
een dure plicht voor Nederland f 0.40***

Ook van deze brochure zal binnenkort een Engelsche
vertaling worden uitgegeven

J. A. MEIJERS:

Land zonder volk

*Bijdrage tot de discussie van het annexatie-
probleem* **f 2.—**

Voor directe toezending kan men zich nu reeds
bij den boekhandel opgeven.

STICHTING
INDISCHE
DOCUMENTEN